

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสักโดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ได้ดำเนินการขึ้นเพื่อหาแนวทางในพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาโดยให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาว่าควรเป็นอย่างไร โดยนักวิจัยได้ร่วมกับเยาวชนในพื้นที่ร่วมกันเป็นทีมวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบและตอบข้อสงสัยข้างต้น ซึ่งในการทำงานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน 3) เพื่อหาแนวทางประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสักโดยเยาวชนในพื้นที่ ระยะเวลาในการดำเนินงานทั้งสิ้น 1 ปี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ขั้นตอนส่วนใหญ่เป็นการรวมเยาวชนให้เข้ามาร่วมพูดคุย และทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลการทำนา และให้เยาวชนได้มีส่วนในการวางแผนการทำกิจกรรมต่างๆ โดยได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 1 ปี

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 แนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน สามารถสรุปเป็นแนวทางได้ดังนี้

1. การทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ทีมวิจัยท้องถิ่นและผู้ปกครอง โดยวิเคราะห์สถานการณ์การทำนา เริ่มจากการเข้าร่วมเวทีของโครงการกระบวนการเรียนรู้ลำน้ำแม่สารอย่างมีส่วนร่วม เพื่อเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับพื้นที่ตำบลป่าสัก และค้นหาประเด็นปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไขเพื่อนำมาเป็นโจทย์ของงานวิจัย อีกทั้งเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน และเข้าร่วมการประชุม “โครงการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” เพื่อรับทราบปัญหาและทำความเข้าใจกับเกษตรกรผู้ทำนา โดยเข้าร่วมการประชุม “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ซึ่งในนักวิจัยท้องถิ่นในโครงการเป็นเกษตรกรผู้ทำนาและเป็นผู้นำชุมชน ทีมวิจัยได้จัดทำเอกสารเพื่อชี้แจงกิจกรรมเป้าหมายและผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากงานวิจัยเสร็จสิ้นแจกแก่ทีมวิจัย อีกทั้งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลรายละเอียดของงานวิจัยควบคู่กับเอกสารเพื่อเพิ่มความเข้าใจแก่นักวิจัยท้องถิ่นด้วย

2. การเชิญชวนเยาวชนเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน โดยลงพื้นที่เพื่อเชิญชวนให้เยาวชนในพื้นที่เป้าหมายเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน เพื่อร่วมกันเรียนรู้ถึงกระบวนการในการทำงานวิจัย และหา

แนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานร่วมกัน โดยใช้รูปแบบการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับเยาวชนเกี่ยวกับงานวิจัย

3.การพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับเยาวชนที่เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชนและเตรียมทีมวิจัยเยาวชนในการเก็บข้อมูลการทำงาน โดยใช้กระบวนการจัดเวทีประชุมเยาวชนเพื่อวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างทีมวิจัยเยาวชนและนักวิจัยท้องถิ่น อีกทั้งกิจกรรมเวทีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับแบบสอบถามและรับแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลการทำงาน

4.การดำเนินการเก็บข้อมูลการทำงาน โดยเยาวชนแต่ละทีมที่ทีมวิจัยเยาวชนเก็บข้อมูลการทำงานในพื้นที่หมู่บ้านของตนเอง และมีนักวิจัยท้องถิ่นเป็นที่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา อีกทั้งมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานสัมพันธ์แก่เกษตรกรได้รับทราบในกิจกรรมการเก็บข้อมูลของทีมวิจัยเยาวชน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์การทำงานของเยาวชนด้วย นอกจากนี้เยาวชนยังได้เรียนรู้การจัดกระบวนการเวทีสัญจร โดยทีมวิจัยเยาวชนร่วมในเวทีสัญจร โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเวทีสัญจรและสังเกตการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำงาน เพื่อใช้ในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักต่อไป

5.การสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการเก็บข้อมูล

6.การสรุปประสบการณ์และการตรวจสอบความความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยจัดการประชุมเป็นรายหมู่บ้าน และให้เยาวชนเป็นผู้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลการทำงาน

7.การฝึกทักษะในการใช้โปรแกรมท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน โดยใช้แบบสอบถามฉบับจริงในการฝึกทักษะการบันทึกข้อมูลการทำงานลงใน โปรแกรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักต่อไป

8.การบันทึกข้อมูลการทำงานลงในโปรแกรม โดยเยาวชนแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการทำงาน ใช้เวลาในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ในการดำเนินกิจกรรม อีกทั้งเยาวชนได้เรียนรู้ถึงความรู้เกี่ยวกับการทำงานจากข้อมูลการทำงานในแบบสอบถามด้วย

9.การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผู้วิจัยได้ให้เยาวชนระดมความคิด และสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดกิจกรรมว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการทำกิจกรรมในงานวิจัยชิ้นนี้ อีกทั้งร่วมวิเคราะห์ถึงปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมด้วย

10.การประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยทีมวิจัยเยาวชนร่วมในการอบรมผู้ดำเนินรายการวิทยุเยาวชน เพื่อเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุและใช้สื่อวิทยุในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในงานวิจัย และการประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุม

โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก ใช้เวทีสัญจรของโครงการ
แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก เป็นเวทีการประชาสัมพันธ์ และ
เยาวชนผู้เข้าร่วมงานวิจัยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านได้รับทราบ

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน ได้แก่

1. การที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมใน
โครงการวิจัย เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ
2. การกระตุ้นให้เยาวชนได้เข้าร่วมออกแบบกิจกรรมและสะท้อนการเรียนรู้ รวมทั้งปัญหา
และอุปสรรค การที่เยาวชนซึ่งมีความต้องการในเรื่องเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องเดียวกันเข้ามา
รวมตัวกันเพื่อร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนองต่อความต้องการเหล่านั้น เยาวชนเป็นกลุ่มคน
ที่มีพลังและมีศักยภาพสูงมากในการทำงาน
3. ความต่อเนื่องของกิจกรรม เพื่อให้เยาวชนได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็น
ทีมและเกิดความยั่งยืนของกลุ่มเยาวชน
4. พฤติกรรมของเยาวชน ที่ส่งเสริมให้เข้าร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบล
ป่าสัก
5. ความรู้เกี่ยวกับการทำนาในอดีตและปัจจุบัน ที่เด็กไม่ได้เรียนรู้มาก่อน
6. การได้รับการกระตุ้นจากวิทยากรและองค์กรภายนอกชุมชน ทำให้เยาวชนในพื้นที่เกิด
แรงผลักดันในการร่วมคิด ร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน
7. การได้รับทุนสนับสนุนสกว. สำนักงานภาคและหน่วยงานอื่นๆ ทำให้สามารถจัดหาอุปกรณ์
และเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นมาใช้ในการทำงานได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

5.1.3 แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก

1. ประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาเพื่อให้
เยาวชนในทีมวิจัยทราบถึงความสำคัญและขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์
2. การวางแผนการจัดทำรายการวิทยุชุมชนเกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำนา โดยการมีส่วนร่วม
ของเยาวชน เพื่อนำเสนอแผนการประชาสัมพันธ์ของทีมวิจัยเยาวชนแต่ละหมู่บ้านและร่วมวางแผน
การประชาสัมพันธ์งานวิจัยร่วมกัน โดยมีแผนการประชาสัมพันธ์ดังนี้

- 2.1 การวิเคราะห์สถานการณ์
- 2.2 กำหนดวัตถุประสงค์
- 2.3 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

2.4 กำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

2.5 การเลือกเครื่องมือและสื่อประชาสัมพันธ์

3. ฝึกจัดรายการวิทยุชุมชนเกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนได้ร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่วางแผนไว้และใช้สื่อต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการวิทยุชุมชน โดยเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการวิทยุชุมชน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 แนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน

จากการศึกษาวิจัยโดยเริ่มจากทีมวิจัยได้ลงพื้นที่ตำบลป่าสักเพื่อค้นหาประเด็นปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไข เพื่อนำมาเป็นโจทย์ของงานวิจัย โดยได้เริ่มเข้าร่วมเวทีของโครงการกระบวนการเรียนรู้ลำน้ำแม่สารอย่างมีส่วนร่วม เป็นการเข้าไปเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่ตำบลป่าสัก และได้มีโอกาสพบกับเกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่ และได้รับทราบว่ามีพื้นที่ตำบลป่าสักเกษตรกรผู้ทำนากำลังประสบปัญหาต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น และมีกลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เมื่อผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลดังกล่าวจึงได้หาโอกาสเข้าร่วมในการประชุมของเกษตรกรที่มีการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น และได้พัฒนา “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ขึ้นโดยเกษตรกรผู้ทำนาเป็นนักวิจัยเอง จึงเกิดกลุ่มนักวิจัยท้องถิ่นขึ้นซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 18 คนและนักวิจัยท้องถิ่นเหล่านั้นได้พยายามค้นหาวิธีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลการทำนาในพื้นที่ตำบลป่าสักอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งสิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการดังกล่าวคือ ข้อมูลพัฒนาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำนาของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลป่าสัก ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตำบลป่าสัก ด้วยเหตุนี้ทีมวิจัยจึงได้เข้าไปร่วมในการประชุมและได้เสนอแนวคิดที่จะให้เยาวชนในพื้นที่ตำบลป่าสักเข้ามาจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำนา เพราะนอกจากเยาวชนที่เข้าร่วมจะได้มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนแล้ว เยาวชนเหล่านั้นยังได้มีโอกาสในการเรียนรู้ถึงการทำนาในพื้นที่ ภูมิปัญญาต่างๆ และได้เรียนรู้ถึงกระบวนการวิจัยด้วย ประกอบกับทีมวิจัยได้เสนอเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมท่องเที่ยวไทยในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ณ บ้านร่มโพธิ์ทอง ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้เยาวชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านทำให้ในหมู่บ้านร่มโพธิ์ทองมีฐานข้อมูลหมู่บ้านซึ่งมีข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับสมาชิกในหมู่บ้านทั้งหมดอยู่และสามารถที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวในการจัดสรรงบประมาณและ

โครงการต่างๆ ได้ง่าย โดยดึงข้อมูลที่อยู่ในฐานข้อมูลจากโปรแกรมท้องถิ่นมาใช้ได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ทำให้นักวิจัยท้องถิ่นเกิดความสนใจ จากนั้นทีมวิจัยได้ชวนนักวิจัยท้องถิ่นคิดเกี่ยวกับคำถามว่า จะสามารถพัฒนาข้อมูลการทำนาของกลุ่มเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในโครงการ “แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก” เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลการทำนาโดยใช้โปรแกรมท้องถิ่นได้หรือไม่ วิธีการใดที่จะทำให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาในโปรแกรมท้องถิ่น และทำอย่างไรที่จะทำให้เกิดการประยุกต์ใช้ข้อมูล เก็บข้อมูล และป้อนข้อมูลโดยเยาวชนในพื้นที่ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อเกิดคำถามดังกล่าวนักวิจัยท้องถิ่นจึงให้ทีมวิจัยศึกษาและหาแนวทางเพื่อให้เยาวชนเข้ามาพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยความร่วมมือของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน”

กิจกรรมหลังจากได้โจทย์วิจัยและทำความเข้าใจกับชุมชนแล้ว ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่ตามพื้นที่เป้าหมายของงานวิจัยคือ 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสันคะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโค้ง หมู่ 9 บ้านกอกเปา หมู่ 10 บ้านหนองหลุม หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 13 บ้านหนองซิว หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง หมู่ 16 บ้านทรายทอง หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องเกลบ เพื่อเชิญชวนให้เยาวชนในพื้นที่เป้าหมายดังกล่าวเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน การลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนทีมวิจัยได้ขอความร่วมมือให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ติดต่อ และนัดหมายเยาวชนให้เข้ามาประชุมกัน จากนั้นทีมวิจัยก็ได้เข้าไปอธิบายถึงงานวิจัย กิจกรรมต่างๆ และสิ่งที่จะได้รับหากเข้าร่วมในการทำงานวิจัย ผลของการลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนเข้าทีมวิจัย มีเยาวชนที่สนใจเข้าร่วม จำนวน 96 คน จาก 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโค้ง หมู่ 9 บ้านกอกเปา หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 13 บ้านหนองซิว หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง หมู่ 16 บ้านทรายทอง หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องเกลบ ส่วนอีก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสันคะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 10 บ้านหนองหลุม เยาวชนมีกิจกรรมอย่างอื่นมากแล้วจึงไม่สามารถเข้าร่วมในการทำกิจกรรมได้ ทำให้ในการดำเนินกิจกรรมของงานวิจัยมีเยาวชนจาก 7 หมู่บ้านเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน

เมื่อมีเยาวชนสนใจเข้าร่วมในการเป็นทีมวิจัยเยาวชนแล้ว กิจกรรมต่อจากนั้นเป็นกิจกรรมเวทีการประชุมและเตรียมทีมวิจัยเยาวชน เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำนา การจัดเวทีการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจกับทีมวิจัยเยาวชนในเรื่องบทบาท หน้าที่ในการทำงานวิจัย และเพื่อให้ทีมวิจัยเยาวชนทั้ง 10 หมู่บ้านได้พบปะและทำความรู้จักกัน และเพื่อฝึกทักษะการเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจกับแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลการทำนา เมื่อเยาวชนได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และได้ทราบถึงการใช่แบบสอบถาม กิจกรรมต่อจากนั้นเป็นการใช้กระบวนการเวทีประชุมอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการให้นักวิจัยท้องถิ่นซึ่งทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงในการเก็บแบบสอบถามและ

ทีมวิจัยเยาวชนได้พบปะกัน และเพื่อประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างนักวิจัยท้องถิ่นกับทีมวิจัยเยาวชน ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำงาน และเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลการทำงาน การประชุม ในครั้งนี้เป็นการวางแผนก่อนการเก็บข้อมูลการทำงานจริงในพื้นที่ และเมื่อวางแผนการลงพื้นที่เพื่อ เก็บข้อมูลการทำงานแล้ว ทีมวิจัยเยาวชนก็ได้เริ่มการเก็บข้อมูลการทำงานโดยใช้แบบสอบถามที่ ถูก พัฒนาขึ้นจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และแบบสอบถามที่นำไปทดลองใน โปรแกรมท้องถิ่นไทย เพื่อพัฒนาเป็นฐานข้อมูล บนอินเทอร์เน็ต การเก็บข้อมูลการทำงานที่ทีมวิจัยเยาวชนใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรโดยตรง และทั้ง แบบสอบถามไว้เพื่อให้เกษตรกรทำเอง และเมื่อทำการเก็บแบบสอบถามได้ครบทั้งหมดแล้ว ทีมวิจัย ได้นัดหมายให้เยาวชนนำแบบสอบถามมาช่วยกันตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและสรุป ประสิทธิภาพที่ได้จากเก็บข้อมูลการทำงาน

เมื่อได้ข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักและข้อมูลพร้อมที่จะบันทึกลง โปรแกรมท้องถิ่นไทย ทีมวิจัยได้ให้เยาวชนได้มีโอกาสได้ทดลองใช้โปรแกรมท้องถิ่นไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะใช้พัฒนาเป็น ฐานข้อมูลการทำงาน โดยการจัดกิจกรรมฝึกทักษะในการใช้โปรแกรมท้องถิ่นไทย เพื่อให้เยาวชนมี ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวโปรแกรม และสามารถนำโปรแกรมท้องถิ่นไทยเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานได้ การฝึกทักษะเป็นบรรยากาศของเพื่อนสอนเพื่อน แต่เยาวชนที่เข้าร่วมการอบรมบางมีปัญหาค ความขัดแย้งกันทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมในการอบรมแบ่งเป็น 2 กลุ่มและไม่สามารถทำงานร่วมกัน ได้ ทำให้การฝึกอบรมทักษะการใช้โปรแกรมท้องถิ่นไทยไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อกิจกรรมการฝึก ทักษะการใช้โปรแกรมท้องถิ่นไทยไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้ทีมวิจัยได้เปลี่ยนกระบวนการจากการ รวมกลุ่มเยาวชนหลายหมู่บ้าน มาดำเนินการฝึกทักษะที่ละหมู่บ้าน โดยใช้แบบสอบถามจริงในการฝึก และให้เยาวชนบันทึกข้อมูลการทำงานลงในโปรแกรมท้องถิ่นไทยด้วย การบันทึกข้อมูลใช้ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ตำบลป่าสัก เป็นสถานที่ที่ใช้บันทึกข้อมูล โดยมีทีมวิจัยเยาวชนเข้ามา บันทึกข้อมูลการทำงานทุกวันเสาร์ เนื่องจากวันเสาร์เป็นวันที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนไม่มีการเรียน การสอน และเป็นวันหยุดเรียนของเยาวชนที่เข้าร่วมในการทำงานวิจัย การบันทึกข้อมูลการทำงานของ ทีมวิจัยเยาวชนใช้วิธีการทำไปเรียนรู้ไป นอกจากนั้นเยาวชนยังได้เรียนรู้จากข้อมูลการทำงานจาก แบบสอบถามที่ได้นำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน เยาวชนได้ซักถามถึงข้อมูล เกี่ยวกับการทำงานในหัวข้อที่ไม่ทราบคำตอบ

การประชาสัมพันธ์งานวิจัยฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก นอกจากจะเป็นการทำให้ เกษตรกรชาวนาในพื้นที่ได้รับทราบว่า ได้มีการรวบรวมข้อมูลการทำงานไว้เพื่อใช้แก้ไขปัญหาต่างๆ แล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมของเยาวชนในพื้นที่ที่ได้ร่วมกันทำงานเพื่อให้ชุมชน ของตนเองสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการทำงานได้ และทำให้ประชาชนให้ร่วมมือในการทำกิจกรรม ของเยาวชน ทีมวิจัยได้มีการประชาสัมพันธ์และได้จัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ผ่านการ

ประชุมโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก ประชาสัมพันธ์โดยใช้เวทีสัญจรของ “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก” เป็นเวทีการประชาสัมพันธ์ ชาวชนผู้เข้าร่วมงานวิจัยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านได้รับทราบกิจกรรม “การอบรมผู้ดำเนินรายการวิทยุเยาวชน” เพื่อการประชาสัมพันธ์งานวิจัยฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก ซึ่งสอดคล้องกับ สะอาด อ่าง โดย พรทิพย์ (2530) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์คือ วิธีการของสถาบันอันมีการวางแผนและกระทำต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันหรือกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินการไป ได้ผลดีสมความมุ่งหมาย โดยมีประชาคมติเป็นแนวบรรทัดฐานอันสำคัญด้วย

จากผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาการศึกษาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนา โดยให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาฐานข้อมูลการทำนา การดำเนินกิจกรรมต่างๆ นั้นประสบผลสำเร็จในพื้นที่เป้าหมายได้แก่ หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโค้ง หมู่ 9 บ้านกอกเปา หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 13 บ้านหนองซิว หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหล็ก หมู่ 16 บ้านทรายทอง หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลบ ส่วนอีก 3 หมู่บ้านในพื้นที่เป้าหมาย คือ หมู่ 1 บ้านสันคะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 10 บ้านหนองหลุม ไม่ประสบความสำเร็จในการเชิญชวนเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานวิจัย

พื้นที่เป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานวิจัยทั้ง 7 หมู่บ้าน สามารถประเมินได้จาก การที่มีเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน และเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ แม้ในบางครั้งเยาวชนจะมีจำนวนลดลงในบางกิจกรรม เนื่องมาจากปัจจัยในเรื่องของเวลาว่างของเยาวชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้นมีน้อย แต่เมื่อกิจกรรมถัดมาที่จัดกิจกรรมให้เวลาตรงกับเยาวชน ก็มีเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมจำนวนมาก อีกทั้งพื้นที่ทั้ง 7 หมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จผู้นำชุมชนและผู้ปกครองของเยาวชนได้ให้ความร่วมมือและเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม บางครั้งผู้ปกครองยังเป็นคนพาเยาวชนมาฝากให้เข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมด้วย และเยาวชนในพื้นที่ทั้ง 7 หมู่บ้านยังให้ความสนใจกับการร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองและอยากจะช่วยแก้ปัญหาของชุมชนด้วย โดยมีเยาวชนจากบางหมู่บ้านได้แก่ หมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ที่ 13 บ้านหนองซิว และหมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลบ ได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้าน แต่ทางกลุ่มเยาวชนยังขาดกิจกรรมที่ทำอย่างต่อเนื่องทำให้กลุ่มไม่ค่อยมีผลงานให้ชุมชนได้เห็นมากนัก การที่ทีมวิจัยเขาไปเสนอกิจกรรมให้กับเยาวชนกลุ่มเหล่านี้จึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก แต่เยาวชนในพื้นที่ทั้ง 3 หมู่บ้านดังกล่าวส่วนหนึ่งเรียนจบแล้วและต้องทำงานประจำทำให้ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมได้อีก ทำให้จำนวนเยาวชนในทีมลดลงจำนวนหนึ่ง แต่ทีมวิจัยก็ขอให้แกนนำเยาวชนได้ชวนเยาวชนกลุ่มอื่นๆ ในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มจำนวนเยาวชนให้เพิ่มขึ้นอีก ในส่วนของกิจกรรมที่ทีมวิจัยต้องมีการปรับปรุง เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นค่อนข้างจะเป็นวิชาการมากไป ส่งผลให้ความสนใจของ

เยาวชนมีจำกัด คือสนใจในระยะเวลาสั้น เมื่อทำกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่งเยาวชนก็เกิดความเบื่อ ดังนั้นทีมวิจัยจึงต้องหาวิทยากรมาเพิ่มเติมในส่วนของกิจกรรมให้มีทั้งแนววิชาการ และนันทนาการ ร่วมกันไปเพื่อสร้างแรงจูงใจและเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมให้มากขึ้น

ส่วนพื้นที่ 3 หมู่บ้านที่ไม่ประสบผลสำเร็จนั้น ประเมินได้จากการที่ไม่มีเยาวชนเข้ามาร่วมใน ทีมวิจัยเยาวชน และในหมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก มีเยาวชนเข้ามาในช่วงเริ่มแรกและก็ได้เข้ามาร่วมใน กิจกรรมถัดมา ซึ่งการที่เยาวชนทั้ง 3 หมู่บ้านไม่เข้ามาร่วมในงานวิจัยนั้นเกิดจากเงื่อนไขในเรื่องของ เวลาของเยาวชนที่ไม่มีให้กับการเข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรม เพราะเยาวชนมรภาระงานจากการเรียน ต้องเรียนพิเศษ ทำการบ้าน และยังมีกิจกรรมของครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้เยาวชนไม่ได้เข้า ร่วมในการทำงานวิจัย โดยหมู่ที่ 1 บ้านสันคะยอม เยาวชนมีกิจกรรมเสริมมากได้แก่การเรียนพิเศษ การทำกิจกรรมกับงานวิจัยเรื่องอื่นๆ การต้องทำกิจกรรมของหมู่บ้าน ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วม กิจกรรมของงานวิจัย หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลุม เยาวชนมีภาระการเรียนและงานที่บ้านมาก อีกทั้ง เยาวชนส่วนใหญ่มีอายุน้อยทำให้ความสนใจในเรื่องของงานวิจัยมีน้อย และหมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก เยาวชนกลุ่มที่เข้ามาร่วมในทีมช่วงแรกเป็นเยาวชนที่มีงานประจำทำ และต้องการเข้ามาสังเกตการณ์ใน การทำกิจกรรม อีกทั้งเยาวชนมีภาระที่ต้องทำงานจึงไม่สามารถเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมได้ และ ทีมวิจัยต้องมีการปรับในส่วนของกิจกรรมเนื่องจากกิจกรรมที่นำไปเสนอให้เยาวชนนั้น เยาวชนทั้ง 3 หมู่บ้านคงไม่สนใจและกิจกรรมไม่มีแรงจูงใจมากพอให้เยาวชนเข้ามาร่วมทำกิจกรรม ดังนั้นทีมวิจัย จะได้ปรับปรุงและแก้ไขกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจให้แก่เยาวชนต่อไป

ในการเข้าไปเชิญชวนเยาวชนให้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมในงานวิจัย ทีมวิจัยได้เชิญ เยาวชนผ่านทางผู้นำชุมชน ทำให้เยาวชนกลุ่มที่รับทราบข่าวก็เข้ามาร่วมรับฟัง แต่ยังมีกลุ่มเยาวชนที่ ไม่ได้เข้าร่วมซึ่งเยาวชนกลุ่มนี้มีจำนวนค่อนข้างมาก ดังนั้นหากสามารถดึงเยาวชนเหล่านั้นเข้า ร่วมในการทำงานได้ มีกิจกรรมที่สร้างความสนใจให้กับเยาวชนเหล่านั้นได้ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของเยาวชนก็จะประสบความสำเร็จมากขึ้นอีก

ในส่วนของการมีส่วนร่วมนั้นจากการที่ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ร่วมกัน พบว่ามีผู้ศึกษาอยู่พอสมควร ดังจะพบได้จากงานวิจัยภายใต้การสนับสนุนของ สำนักงาน กองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาค (สกว.ภาค) ที่มุ่งเน้นสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดย คำจร (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบบริหาร กองทุนหมู่บ้านของตำบลทาบลาตุค อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่าผู้นำและองค์กรชุมชนสามารถมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อกระบวนการบริหารของกองทุนที่แสดงถึงความโปร่งใส สามารถ ตรวจสอบได้ และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนอย่างมีหลักเกณฑ์เท่าเทียมกัน มี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถพึ่งตนเองได้และยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ซึ่งข้อ

ค้นพบจากการวิจัยพบว่าสอดคล้องกันกับงานวิจัย ผู้นำและองค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนอย่างมากในการให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของเยาวชน และมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมของเยาวชนในท้องถิ่น เพราะว่าผู้นำชุมชนนั้นเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือของคนในชุมชน ซึ่งรวมถึงผู้ปกครองของเยาวชน ดังนั้นหากผู้นำชุมชนตัดสินใจให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของเยาวชนแล้วกิจกรรมเหล่านั้นก็จะประสบผลสำเร็จ อีกทั้งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ปกครองและคนในชุมชน นอกจากนี้การที่เกษตรกรชาวนาในตำบลป่าสักยังได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการศึกษาหาวิธีการแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น โดยให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตรคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โกมล (2543) ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยในเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของ องค์กรบริหารส่วนตำบลสันทรายและแม่แฝกใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ทำให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้ชุมชนจะสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ไปพัฒนา ประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาด้านอื่น ๆ ของชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้ประเด็นในการศึกษาวิจัยแล้ว งานวิจัยนี้ได้มีการวิจัยต่อยอดจากการศึกษากลุ่มอาชีพเกษตรกรจนพัฒนาเป็นเครือข่าย เพื่อการจัดการที่ยั่งยืนและงานวิจัยของ สุวรรณ (2543) ซึ่งได้ทำการศึกษาต่อยอดงานวิจัยของคุณโกมล สนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมนี้ทำให้กลุ่มเกษตรกรตำบลสันทราย ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรตำบลสันทรายได้ โดยมีรูปแบบการจัดการเครือข่ายที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

อีกทั้งงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ได้มีโอกาสทำงานวิจัยร่วมกับเยาวชนและนักวิจัยท้องถิ่นซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่ตำบลป่าสัก โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นคนกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้กระบวนการในการทำงานวิจัยเพื่อนำไปสู่หนทางในการแก้ไขปัญหา เป็นผู้ประสานงานในเรื่องต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าร่วมงานวิจัย โดยใช้การประชุมและการจัดเวทีต่างๆ ในการให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ (2542) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการป่าชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของบ้านหนองผึ้ง ตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า การจัดการป่าชุมชนของบ้านหนองผึ้งนั้นประสบความสำเร็จได้ก็เพราะการมีส่วนร่วม การดึงบุคคล หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยด้วยนั้น ทำให้เกิดความร่วมมือของหลาย ๆ กลุ่ม บุคคลหรือองค์กรในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการป่าของชุมชน ซึ่งจากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่ามีข้อค้นพบ

ร่วม คืองานวิจัยดังกล่าวนี้มีลักษณะการดำเนินงานในลักษณะของการที่คนนอกชุมชนเข้าไปดำเนินการวิจัยร่วมกับคนในชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นประสาน (Facilitation) ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยมีเครื่องมือที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้หลายวิธีด้วยกัน และจากที่กล่าวมานั้น พบว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการเสริมพลังความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีคนนอกชุมชนเป็นเพียงพี่เลี้ยง ทำหน้าที่หลักเพียง กระตุ้น ประสานให้เกิดพลังชุมชน และชุมชนสามารถนำเอากระบวนการวิจัยไปใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ด้วยคนในชุมชนเอง ซึ่งในที่สุดแล้วจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือความเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

5.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน ได้แก่

1. การที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมในโครงการวิจัย การที่เยาวชนในพื้นที่จะได้แสดงออกถึงศักยภาพและความต้องการของตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงถึงความสามารถของเขา โดยมีพื้นที่ให้เยาวชนเหล่านั้นแสดงออกหรือหาพื้นที่เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนไปแสดงออกในทางที่ไม่ดี และการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนจะทำให้เยาวชนได้รับรู้ปัญหาและได้เรียนรู้ถึงกระบวนการแก้ไขปัญหา เพื่อในเวลาที่เยาวชนเหล่านี้กลายเป็นผู้ใหญ่จะได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับ พัฒนา (2542) อ้างโดย สิริพันธุ์ (2544) ที่กล่าวว่า เยาวชนเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ ซึ่งธรรมชาติของวัยนี้ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงตามกระแสที่เกิดขึ้นรอบตัว และส่งผลถึงพัฒนาการในการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ฉะนั้น เยาวชนจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชนในการเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในเรื่องการทำนา เพราะการทำนาเป็นอาชีพหลักและเก่าแก่ของคนในชุมชน ดังนั้นถ้าเยาวชนให้ความสำคัญและรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหานั้นก็จะคลี่คลายเร็วขึ้นและยั่งยืนต่อไป

2. การกระตุ้นให้เยาวชนได้เข้าร่วมออกแบบกิจกรรมและสะท้อนการเรียนรู้รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เยาวชนเป็นกลุ่มที่ได้รับการกระตุ้นจากผู้นำชุมชนและผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดย

ได้สนับสนุนให้เยาวชนได้เข้ามาร่วมกันในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน ในทุกขั้นตอนของการพัฒนาตั้งแต่ร่วมในการวางแผนการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูล และการบันทึกข้อมูลเพื่อพัฒนาฐานข้อมูล เยาวชนที่ได้เข้ามาร่วมในทุกขั้นตอนดังกล่าว สามารถเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะในกระบวนการทำงานวิจัยและการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน อุทัย และ อรศรี (2540) กล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือ การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละคนเรียนรู้จากกิจกรรมที่ปฏิบัติ การที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเอง ต่อที่อยู่อาศัย ต่องานอาชีพ ต่อกลุ่มและต่อสังคม ทำให้โอกาสเรียนรู้จากกิจกรรมที่ปฏิบัติ เป็นการเพิ่มความสามารถและความชำนาญมากยิ่งขึ้น ส่วน อลิน (2531) ได้สรุปเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการพิจารณาปัญหาและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา ได้แก่ วางแผนโครงการเป็นขั้นตอนนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา เช่น การดำเนินโครงการ ซึ่งต้องทำประโยชน์กับโครงการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรม

3. ความต่อเนื่องของกิจกรรม การที่เยาวชนได้มีกิจกรรมทำร่วมกันอย่างต่อเนื่องจะทำให้เยาวชนได้รับการพัฒนาในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และได้รับการพัฒนาในส่วน of แนวคิดในการพัฒนาชุมชนของตนเอง อีกทั้งการที่เยาวชนได้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมเสริมนอกเวลาเช่นเป็นการเพิ่มประสบการณ์และความรู้ในห้องเรียน และเป็นการฝึกในเรื่องของการจัดแบ่งเวลาทั้งการเรียนและกิจกรรมเสริมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน จากศึกษาวิจัยในเรื่องนี้พบว่าเยาวชนยังขาดการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะการจัดแบ่งเวลาที่ไม่เหมาะสม และการขาดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ทำให้เยาวชนไม่มีพื้นที่ในการแสดงออกในทางที่ดี และได้ทำกิจกรรมที่ไม่เป็นประโยชน์เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ การรวมกลุ่มกันเพื่อมั่วสุมยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งหากเยาวชนมีกิจกรรมที่ดีและได้รับการสนับสนุน และเห็นความสำคัญในการทำกิจกรรมของเขา นอกจากจะเกิดประโยชน์แก่เยาวชนแล้วยังเกิดประโยชน์กับชุมชนด้วย ซึ่งพัฒนา (2542) อ้างโดย สิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเยาวชนในด้านสังคม จะเน้นที่บทบาทในครอบครัวเป็นสำคัญ ในฐานะที่เป็นสถาบันพื้นฐานของการกล่อมเกลา เป็นเป้าหมายให้เยาวชนมีแนวคิดแบบอย่างของการดำรงชีวิตในอนาคตจากกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ความสำนึกในความเป็นชุมชนท้องถิ่น การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดศักยภาพ จากการได้รับโอกาสของการมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่ม องค์กรชุมชน ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง ของเยาวชน ที่จะทำงานร่วมกับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. พฤติกรรมของเยาวชน เยาวชนเป็นกลุ่มคนในชุมชนที่กำลังเรียนรู้ทั้งทางด้านวิชาการและภูมิปัญญา เป็นกลุ่มคนที่จะเติบโตขึ้นไปเป็นผู้ใหญ่ เป็นกำลังหลักของชุมชนต่อไป พฤติกรรม

บางอย่างของเยาวชนเป็นตัวสะท้อนถึงความต้องการของเขา เช่น พฤติกรรมการเรียกร้องความสนใจจากการแต่งตัว จากการทำตัวเกเรบ้าง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากการขาดพื้นที่ในการแสดงออกในทางที่ดี พฤติกรรมต่างๆ นั้น เกิดจากปัจจัยภายในของเยาวชนโดยที่ สิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวถึงปัจจัยภายในตัวเยาวชน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมและการเกิดความคิดสร้างสรรค์ จากลักษณะธรรมชาติของวัย ได้แก่ (1) ความกระตือรือร้น อยากเรียน อยากรู้ และสนใจติดตามสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะชอบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ พร้อมทั้งจะรับและเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบ สำรวจทดลอง และมีประสบการณ์ด้วยตนเอง (2) พัฒนาการด้านร่างกาย สมองและจิตใจ เนื่องมาจากการเจริญเติบโตทำให้เยาวชนมีแรงจูงใจสูง และค้นพบความสามารถของตนได้ และสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (3) ความมีอิสระและเสรีภาพทางความคิด การเลือกและสามารถตัดสินใจต่อการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มักจะไม่ชอบการบังคับด้วยอำนาจ แต่ต้องการการชี้แนะด้วยเหตุผล (4) ความมีอุดมการณ์และปรัชญาชีวิตที่สูงส่ง มีความเชื่อมั่นและพยายามทำให้เป็นไปได้อีก (5) มีความคิดฝันและจินตนาการเกี่ยวกับชีวิตและอนาคตของตน และ(6) ต้องการการแสดงออก ซึ่งมีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น รวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชน เป็นต้น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้เกิดประโยชน์ สร้างสรรค์และพัฒนาทักษะ ความสามารถและความถนัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และการรวมกลุ่ม ก็ถือได้ว่าเป็นเวทีแห่งการตอบสนองความต้องการของเยาวชน ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเยาวชน ได้แก่ (1) มีความสนใจ มีความสุขที่จะได้อยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีค่านิยม ทักษะคิด ความเชื่อ ความสามารถ พื้นฐานทางนิสัยลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน (2) การคบเพื่อน ชอบคบกันเป็นกลุ่มก้อน กลุ่มเพื่อมีความสำคัญที่สุดสำหรับชีวิตทางสังคมของวัยรุ่น การตัดสินใจต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตมักอยู่ใต้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือสถาบันการศึกษาใด ๆ การมีกลุ่มเพื่อนที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเยาวชน (3) ความสนใจในเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของเยาวชน เป็นการฝึกในการรับรู้ในบทบาทของชายและหญิง และ(4) ความเป็นผู้นำ การมีบุคคลที่มีความเก่ง มีความสามารถมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกลุ่ม โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ของเยาวชน เป็นการแสดงออกของเยาวชนเป็นผลมาจากอิทธิพลของปัจจัยภายในตัวเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่มีความต้องการแสดงความสามารถของตนเองให้เป็นที่ปรากฏต่อสังคมจากกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการรวมกลุ่มเพื่อเข้าไปมีบทบาทหรือแสดงศักยภาพของตนอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคม

5. ความรู้เกี่ยวกับการทำนาในอดีตและปัจจุบันที่เด็กไม่ได้เรียนรู้มาก่อน จากบทเรียนที่ผ่านมาเยาวชนได้รู้ตัวเองว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งที่มีจากชุมชนเกษตร แต่ขาดความรู้ในเรื่องการเกษตรเป็นอย่างมาก ไม่รู้ถึงภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นของบรรพบุรุษ ทำให้เยาวชนเกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้ถึงการ

ทำการเกษตรในพื้นที่ของตน มีการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อแนวโน้มในเรื่องของการเกษตรในอนาคต และมีความต้องการที่จะสืบทอดวิถีทางของการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

6. การได้รับการกระตุ้นจากวิทยากรและองค์กรภายนอกชุมชน การได้รับการกระตุ้นจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ นักวิชาการต่างๆ และนักวิจัยภายนอกที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน ในทุกๆ ขั้นตอน โดยมีบทบาทเป็นเพียงผู้กระตุ้น ประสานทางความคิดให้กับชุมชน และมีส่วนร่วมในกระบวนการ ตั้งแต่การศึกษาชุมชน การระดมความคิดเห็น รวบรวมปัญหา และร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนได้รับการกระตุ้นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนจากนักวิจัยภายนอกชุมชน ทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ในทักษะในการทำงานวิจัย ทั้งการวางแผนการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม การเก็บแบบสอบถาม และการพัฒนาฐานข้อมูล ซึ่งเห็นได้จากการที่เยาวชนที่เข้าร่วมในการทำงานวิจัยได้มีการตื่นตัวในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Sansak (1996) อ้างโดย สุภาวิณี (2545) พบว่าการใช้กระบวนการ การกระตุ้นของนักวิจัยเพื่อเสริมพลังอำนาจให้กับกลุ่มสตรีเป็นการเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของชีวิตของชุมชน แต่จะต่างกับการศึกษารั้วนี้ในกรณีที่นักวิจัยเป็นคนภายในชุมชน และวิมลลักษณ์ (2542) อ้างโดย สุภาวิณี (2545) พบว่าการจัดการเครือข่ายป่าชุมชนของกลุ่มอัครเมืองน่านนั้นเกิดจากการรวมตัวกันของชาวบ้าน โดยได้รับการกระตุ้นให้เกิดเครือข่ายจากพระครูพิทักษ์นันทคุณ ที่เป็นคนนอกชุมชนและเป็นบุคคลที่คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือ ทำให้ชุมชนมีการรวมตัวกันในการรักษาป่าไม้ของหมู่บ้านอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือนักวิจัยที่รับบทบาทในการกระตุ้นเป็นบุคคลที่คนในชุมชนไม่รู้จักและไม่ได้เป็นคนที่ได้รับความนับถือจากคนในชุมชน

7. การได้รับทุนสนับสนุนสกว. สำนักงานภาค และหน่วยงานอื่นๆ การรวมกลุ่มของเยาวชนในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานนั้น ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาค (สกว.ภาค) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามาเรียนรู้ถึงกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยมีนักวิจัยที่เป็นคนนอกชุมชนเข้าร่วมในกระบวนการวิจัย ซึ่งมีบทบาทในการเป็นผู้กระตุ้น ประสานให้เยาวชนได้คิด ฝึกฝนและเรียนรู้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้และปรับใช้กระบวนการดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยตัวเองและไม่หวังพึ่งพิงภายนอกเพียงอย่างเดียว ซึ่งนับเป็นโอกาสดีของเยาวชนตำบลป่าสักที่ได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ และยังได้รับการสนับสนุนให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม นอกจากนี้เยาวชนยังได้รับการสนับสนุนในเรื่องของสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ จากทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก และจากทางหมู่บ้านต่างๆ ด้วย และได้รับการสนับสนุนในเรื่องของสถานที่ฝึกการ

จัดรายการวิทยุจากสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนอีกด้วย การได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีทำให้การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่องและพัฒนาสู่การเรียนรู้ในการสร้างฐานข้อมูลการทำงานต่อไป

โดยสรุปข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน ของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชนนั้น ได้แก่ การที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมในโครงการวิจัย เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงความรู้ในห้องเรียน และมีการฝึกในเรื่องของการแบ่งเวลา และการสนับสนุนให้เยาวชนมีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชนเองและชุมชน การกระตุ้นให้เยาวชนได้เข้าร่วมออกแบบกิจกรรมและสะท้อนการเรียนรู้รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้เยาวชนนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับการเรียนและการแก้ไขปัญหาต่อไป ความต่อเนื่องของกิจกรรม พฤติกรรมของเยาวชนผลจากปัจจัยภายในของเยาวชนเองที่ส่งผลต่อการร่วมกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในอดีตและปัจจุบันที่เด็กไม่ได้เรียนรู้มาก่อน การได้รับการกระตุ้นจากวิทยากรและองค์กรภายนอกชุมชน ทำให้เยาวชนมีความกระตือรือร้นมากขึ้นในการทำกิจกรรม การได้รับทุนสนับสนุนสกว. สำนักงานภาค และหน่วยงานอื่นๆ จะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

5.2.3 แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนในพื้นที่ ได้แก่ 1) ประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงาน เพื่อให้เยาวชนในทีมวิจัยทราบถึงความสำคัญและขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์ 2) วางแผนการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงาน โดยมีแผนการประชาสัมพันธ์ดังนี้ การวิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน การเลือกเครื่องมือและสื่อประชาสัมพันธ์ 3) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก และ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ (2542) ที่ได้แบ่งขั้นตอนการวางแผนประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ (ค้นหาข้อมูล) 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 4) กำหนดโครงการ / กิจกรรม / วิธีการ 5) เลือกเครื่องมือ หรือสื่อ 6) กำหนดงบประมาณ 7) กำหนดการประเมินผล

5.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนในพื้นที่

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนในพื้นที่ มีปัจจัยในการพัฒนาได้แก่

1. การได้รับการร่วมมือจากคนในชุมชน งานการประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้ประชาสัมพันธ์และผู้รับข่าวสารก็ต้องเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ต่อไปด้วย เพราะหากว่าคนในชุมชนมีการช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยแล้ว ฐานข้อมูลการทำนาที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยเยาวชนตำบลป่าสักก็จะได้รับการรู้จักและถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการทำนาในพื้นที่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นงลักษณ์ (2539) ที่ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่าหมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และอลิศรา (2544) ที่ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการของสถาบันที่มีการวางแผน มีการกระทำที่ต่อเนื่อง และประพฤติปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของความจริงโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันและกลุ่มประชาชน

2. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรภายในชุมชน การประชาสัมพันธ์มีความจำเป็นที่ต้องใช้สถานที่และอุปกรณ์เพื่อประชาสัมพันธ์ เช่น หอกระจายเสียง วิทยุชุมชน กระจาดตามหมู่บ้าน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ของเยาวชนก็จะทำให้งานการประชาสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อคิน (2531) อ้างโดย นิสากร (2530) และบัณฑิต (2533) ที่เห็นว่าประชาชนจะเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ใช่หน่วยงานภายนอกกำหนดไปแล้วให้ประชาชนเป็นผู้คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนเป็นผู้ที่คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมที่มีความเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของประชาชนจากความคิดสร้างสรรค์นั้นประกอบกับความชำนาญ ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับ สะอาด อ้างโดย พรทิพย์ (2530) ที่ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์คือ วิธีการของสถาบันอันมีการวางแผนและกระทำต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชนเพื่อให้สถาบันหรือกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสนับสนุนอันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินการไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย

3. การได้การสนับสนุนทั้งจากหน่วยงาน/องค์กร ภายในและภายนอก เยาวชนได้รับโอกาสให้เข้าไปเรียนรู้ถึงการจ้ดรายการวิทยุจากสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น FM 90.25 MHz. เป็นโอกาสดีที่เยาวชนจะได้จัดรายการวิทยุและประชาสัมพันธ์งานวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ที่เยาวชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม นอกจากนั้นทางศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ยังได้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ของงานวิจัยผ่านทาง <http://www.thongthinvijai.com> และ

การได้รับการสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์นอกจากจะทำให้งานวิจัยรู้จักกันในวงกว้าง อีกทั้งเยาวชนยังได้เรียนรู้ถึงกระบวนการประชาสัมพันธ์ด้วย

4. การเรียนรู้ของเยาวชน การที่เยาวชนได้รับโอกาสในการร่วมกิจกรรม และได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ จากทั้งวิทยากร นักวิจัย และเพื่อนๆ ผู้มีประสบการณ์ การที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการประชาสัมพันธ์เยาวชนต้องนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ และปรับให้เป็นวิธีการที่ตนเองนั้นถนัดและเหมาะสม เพื่อให้การประชาสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จมากที่สุดและเกิดการเรียนรู้ของเยาวชน

สรุปข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาของ ตำบลป่าสักโดยเยาวชนในพื้นที่ ได้แก่ การได้รับการร่วมมือจากคนในชุมชนในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยและกิจกรรมของเยาวชน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรภายในชุมชนในส่วนของสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชาสัมพันธ์ การได้รับการสนับสนุนทั้งจากหน่วยงาน/องค์กรภายในและภายนอก ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของเยาวชนและการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อนำไปปรับใช้กับการประชาสัมพันธ์งานวิจัยต่อไป

5.2.4 อภิปรายผลการวิจัยโดยใช้แนวคิดในการวิจัยเป็นเกณฑ์

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายได้โดยใช้แนวคิดในการวิจัยเป็นเกณฑ์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูล

แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลโดยปริษา และ เสาวรส (2531) ได้กล่าวถึงฐานข้อมูล (Database) ว่า เป็นหัวใจสำคัญของการประมวลผลข้อมูลในองค์กร ข้อมูลที่หน่วยงานต่างๆ ในองค์กรต้องการใช้จะถูกเก็บไว้ในที่เดียวกัน ข้อมูลเหล่านี้จะสัมพันธ์กัน แต่จะไม่มีข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ โดยใช้ระบบจัดการฐานข้อมูล (Database Management System) หรือที่เรียกว่า DBMS ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล แก้ไขข้อมูล เพิ่มเติมข้อมูล และค้นหาข้อมูล ซึ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้โดยมีเครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการทำงานส่วน วิชัยและสมชัย (2543) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของฐานข้อมูล ว่าฐานข้อมูลจะช่วยสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลขององค์กรให้เป็นระเบียบ แยกแยะข้อมูลตามประเภท ทำให้ข้อมูลประเภทเดียวกันจัดเก็บอยู่ด้วยกัน สามารถค้นหาและเรียกใช้ได้ง่าย ไม่ว่าจะนำมาพิมพ์รายงาน นำมาคำนวณ หรือนำมาวิเคราะห์ ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยนั้นพบว่าปรากฏการณ์ต่างๆ ที่พบนั้นสอดคล้อง และสัมพันธ์กันกับแนวคิดดังกล่าว กล่าวคือ กาพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาเพื่อจัดเก็บข้อมูลโดยใช้โปรแกรมท้องถิ่นในการเก็บเพื่อความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล แก้ไขข้อมูล เพิ่มเติมข้อมูล และค้นหาข้อมูล ซึ่งการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาขึ้นมา ก็เพราะว่าข้อมูลที่ถูกรวบรวม

อย่างเป็นระเบียบสามารถแยกแยะข้อมูลตามประเภทได้ ทำให้ข้อมูลประเภทเดียวกันจัดเก็บอยู่ด้วยกัน สามารถค้นหาและเรียกใช้ได้ง่ายนำมาคำนวณ หรือนำมาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการทำนา

การทำนาในอดีตนั้น มุลินีข้าวกวัญ (2549) ได้กล่าวว่า ในอดีตขั้นตอนการทำนาตั้งแต่ต้นจนจบจะเป็นกระบวนการใช้แรงงานคนและสัตว์คือ วัว ควาย ซึ่งต้องพึ่งพากัน ด้วยเมตตาธรรม สามัคคีธรรมและความกตัญญู นอกจากสัตว์จะช่วยเป็นแรงงานให้แล้ว มูลสัตว์ยังเป็นปุ๋ยธรรมชาติช่วยบำรุงดินไปในตัว ซึ่งจากการที่ทีมวิจัยได้เข้าไปเรียนรู้จากการเก็บแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตรงกันคือการทำนาในพื้นที่ตำบลป่าสักในอดีตมีการใช้แรงงานสัตว์ ได้แก่ วัว ควาย ในการไถนา มีการใช้สารเคมีน้อยมาก มีการกำจัดศัตรูพืชของข้าวโดยวิธีกล เช่น การถอนด้วยมือ การตัดหญ้า การเก็บหอยเชอรี่ เป็นต้น ส่วนในเรื่องของการใช้ปุ๋ยในอดีตใช้ปุ๋ยจากมูลวัว ควายอย่างเดียวในการทำนา โคนมูลสัตว์ที่ได้นั้นมาจากสัตว์ที่ตนเลี้ยง แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นการใช้เครื่องจักรในการไถนา เนื่องจากความสะดวกและรวดเร็วกว่าการใช้แรงงานสัตว์ มีการใช้สารเคมีมากขึ้น เช่น ยาคุมหญ้า ยาฆ่าหอยเชอรี่ ยาฆ่าหญ้า เป็นต้น และมีการนำปุ๋ยเคมีมาใช้ ปุ๋ยเคมีที่นำมาใช้มี 2 สูตรคือ ปุ๋ย 16-20-0 และ 46-0-0 นอกจากนั้นยังมีการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋นขาว เพื่อปรับปรุงดิน และใส่ปุ๋ยเหล่านี้เพื่อจะทำให้ข้าวนั้นสมบูรณ์ และปุ๋ยเหล่านี้เกษตรกรต้องซื้อจากร้านเคมีเกษตร แม้แต่ปุ๋ยคอกยังต้องซื้อจากคนที่เลี้ยงวัวหรือพ่อค้า การนำเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้มาใช้เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและสร้างความสะดวกให้กับเกษตรกรแต่ผลที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้คือเกิดต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้น เกษตรกรมีสุขภาพที่แย่ลง ซึ่งมุลินีข้าวกวัญ (2549) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันวิถีชีวิตเกษตรกรไทยเริ่มเปลี่ยน โดยเปลี่ยนการทำนาแบบยังชีพเป็นการทำนาแบบใช้สารเคมี และอาศัยปัจจัยการผลิตที่ต้องซื้อหาจากภายนอกชุมชนและต่างประเทศมากขึ้น ทั้งปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และสารเคมีต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่เครื่องจักรกลการเกษตร กระทั่งผลพวงจากการพึ่งพิงปัจจัยภายนอกเริ่มปรากฏปัญหาเช่นสถานะต้นทุนที่สูงขึ้นขณะที่ผลผลิตราคาตกต่ำ สุขภาพชาวนาล้มป่วย สิ่งแวดล้อมทรุดโทรม ราคาพันธุ์ข้าวสูงขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรไทยอย่างรุนแรงรวดเร็วและขยายวงกว้างครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้นเป็นปัญหาที่เกษตรกรตำบลป่าสักประสบอยู่ เพราะการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำนามากเกินไปทำให้ค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ สูงขึ้น โดยกรมวิชาการเกษตร (2545) กล่าวถึงปัญหาการเรื่องการผลิตข้าวว่าต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรไทย ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการปลูกข้าวนาปี ข้อมูลการผลิตในช่วงปี 2538 - 2543 ข้าวนาปีมีต้นทุนการผลิตต่อตันเฉลี่ย 4,160 บาท ในปี 2538/39 และเพิ่มขึ้นประมาณ 4,800 บาท ในปี 2542/43 นอกจากนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร (2542) รายงานว่า การ

ระบาคของศัตรูข้าวมากยิ่งขึ้น และมีต้นทุนในการนํานาสูง จนไม่มีกำไรข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าวปี พ.ศ.2539-2541 โดยเฉลี่ยคิดเป็นเงิน 1,997 2,152 และ 2,157 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ผลผลิตเฉลี่ย ได้ จำนวน 721, 663 และ 676 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นรายได้ 3,237 4,562 และ 3,390 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เมื่อคิดคำนวณค่าแรงงานของตัวเกษตรกรด้วยแล้ว จะไม่มีกำไรเลย ทำให้เกษตรกรจำนวนมาก พยายามที่จะคิดค้นหาวิธีการทำนาใหม่ ๆ ที่จะลดต้นทุนการผลิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร เช่นค่าเตรียมดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูข้าว และค่าจ้างแรงงาน ซึ่งจากการศึกษาวิจัย นั้นพบว่าปรากฏการณ์ต่างๆที่พบนั้นสอดคล้อง และสัมพันธ์กันกับแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ การรวมตัว กันของเกษตรกรและเยาวชนเพื่อร่วมกันศึกษาและเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อหาวิธีการในการ ลดต้นทุนในส่วนนั้นลง โดยการที่มีนักวิจัยจากภายนอกเข้าไปร่วมโดยเป็นผู้กระตุ้นและประสานงาน ในเรื่องของกระบวนการและกิจกรรมให้แก่เกษตรกรและเยาวชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แลแก้ปัญหา ต่อไป

3.แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมท้องถิ่นไทย

การพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสักได้ใช้โปรแกรมที่มีชื่อว่า ท้องทุ่งไทย เป็น เครื่องมือในการสร้างฐานข้อมูล โดยที่ อรรถชัย และคณะ (2547) ได้ศึกษาระบบสนับสนุนการ ตัดสินใจเพื่อการผลิตพืชในระดับท้องถิ่น: ท้องทุ่งไทย ๑.๐ เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้รับการ พัฒนาให้ผู้ใช้งานระบบใช้เสริมการตัดสินใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีทางเลือกหลายทางเลือกในการ ผลิตพืชชนิดหนึ่ง และผู้ใช้งานต้องการทราบว่าแต่ละทางเลือกจะให้ผลลัพธ์อย่างไร ต้องมีการ เตรียมการทรัพยากรด้านต่างๆ อย่างไร และระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการผลิตพืชในระดับ ท้องถิ่น: ท้องทุ่งไทย ๑.๐(Decision Support System for Village Level Crop Production Systems: DSSVLCP) ประกอบด้วยระบบฐานข้อมูลการผลิตพืชในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน เกษตรกร (Database Management System: DBMS) ระบบการผลิตพืชโดยแบบจำลองพืช จำนวน 5 พืช (Model base Management System: MBMS) และเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากแบบจำลองสำหรับการตัดสินใจเพื่อเลือกผลิตพืช และได้พัฒนาฐานข้อมูลที่สามารถนำเข้า- จัดเก็บข้อมูลได้ในระดับหนึ่ง เมื่อมีข้อมูลเพียงพอจะนำเสนอระดับดังกล่าวให้แก่เกษตรกรผู้ซึ่งเป็น เจ้าของข้อมูล เพื่อใช้งานในการปรับปรุงระบบการผลิตของแต่ละครัวเรือน อีกทั้งได้พัฒนาโปรแกรม เชื่อมโยงท้องทุ่งไทยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำเข้าและแสดงผลข้อมูลในระดับหมู่บ้าน- ครัวเรือนเกษตรกรพร้อมการใช้งานในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า โปรแกรมท้องทุ่งไทยยังต้องมีการปรับปรุงในส่วนของการใช้งาน เพื่อให้เกษตรกรและเยาวชนที่จะ เข้ามาปรับปรุงข้อมูลสามารถทำได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้จัดทำโปรแกรมมาแก้ไขตลอด เพราะการที่ทีม วิจัยได้ใช้โปรแกรมนี้นี้ข้อมูลบางชุดไม่มีพื้นที่ให้บันทึก และเมื่อบันทึกข้อมูลแล้วโปรแกรมเกิดไม่ ทำงาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการทำงาน และการจัดการของทีมวิจัย ดังนั้นในการที่จะนำ

โปรแกรมนี้มาใช้เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลและให้เกษตรกรเป็นผู้จัดการควรมีการปรับปรุงในส่วนของการใช้ให้ง่ายต่อการใช้และการทำความเข้าใจ

4. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนที่ พัฒนา (2542) อ้างโดย สิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวว่า ถ้าเยาวชนสามารถรวมตัวกันในลักษณะของกลุ่มเยาวชนได้ จะทำให้เกิดศักยภาพและพลังอย่างมหาศาล ที่จะทำประโยชน์ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่จะเป็นผู้อยู่ในชุมชนและเป็นผู้บริหาร จัดการชุมชนนั้นๆ ต่อไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่ การรวมกลุ่มของเยาวชนในการทำงานหรือพัฒนาชุมชนจึงเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่และนำไปให้การสนับสนุนอย่างยิ่ง และสิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเยาวชนว่า ความต้องการของเยาวชนนั้น ไม่แตกต่างไปจากมนุษย์โดยทั่วไป และเป็นไปตามแนวคิดความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ความต้องการเพื่อการอยู่รอด อันเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายที่จำเป็น เพื่อให้สามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้ ในขณะที่ความต้องการความรัก เป็นความต้องการของเยาวชนที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และได้รับการยอมรับจากกลุ่มว่าเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม โดยเฉพาะเพื่อน ซึ่งมีความสำคัญมากต่อเยาวชน รวมทั้งความต้องการเป็นตัวของตัวเอง เป็นความต้องการในส่วนลึกของจิตใจแต่ละบุคคล ที่จะเป็แรงผลักดันที่อยู่ในใจของเยาวชนในการที่จะสนับสนุนและจูงใจให้เกิดการรวมกลุ่ม ซึ่งจากการศึกษาวิจัยนั้นพบว่าปรากฏการณ์ต่างๆ ที่พบนั้นสอดคล้อง และสัมพันธ์กันกับแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ 1) เยาวชนในพื้นที่ตำบลป่าสักได้รวมตัวกันเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการทำนา โดยกิจกรรมการเก็บข้อมูลเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องใช้ความร่วมมือจากเยาวชนทั้งหมดเพราะว่าจำนวนของแบบสอบถามมีจำนวนมาก การที่เยาวชนได้รวมตัวกันเพื่อช่วยทีมผู้ใหญ่ในการเก็บข้อมูลจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังในความสามัคคีของเยาวชนในพื้นที่และพลังที่เกิดจากการรวมตัวกันของเยาวชน 2) การที่เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการชักชวนกันระหว่างเพื่อนทำให้มีเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และการที่เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เพื่อนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมยอมรับ และเยาวชนกลุ่มที่ออกจากทีมวิจัยไปก็เป็นเพราะเพื่อนในกลุ่มไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเยาวชนกลุ่มนั้นจึงออกจากทีมตามไป 3) เยาวชนบางคนมีความต้องการที่จะร่วมในกิจกรรมแม้ไม่มีเพื่อนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแต่เยาวชนคนนั้นก็เข้ามามีส่วนร่วมเพราะความต้องการในการเรียนรู้และความต้องการตนเองเป็นสิ่งสำคัญ

5. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ชูวัฒน์ (2526) ที่เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมี

ผลกระทบถึงตัวเอง และจากแนวคิดของ อคิน (2531) อ้างโดย นิศากร (2530) และบัณฑกร (2533) ที่เห็นว่าประชาชนจะเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ใช่หน่วยงานภายนอกกำหนดไปแล้วให้ประชาชนเป็นผู้คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนเป็นผู้ที่คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนจากความคิดสร้างสรรค์นั้นประกอบกับความชำนาญ ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับ ปารีชาติ (2543) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า “คือการทำงานที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนพัฒนาการรับรู้ สติปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตด้วยตนเอง ถือได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นทั้งวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในเวลาเดียวกัน” ซึ่งจากปรากฏการณ์ต่างๆ ที่พบจากการศึกษาวิจัยพบว่า มีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี โดยในส่วนที่สอดคล้องกับทฤษฎี ได้แก่ 1) กรณีที่เกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่ป่าสักได้รวมตัวกันเพื่อพิจารณาค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และรวมตัวกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเกษตรกรได้ร่วมในกระบวนการตั้งแต่การร่วมกันสรุปปัญหาต่างๆ พิจารณาปัญหาที่ต้องการแก้ไขที่ด่วนที่สุด หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา วางแผน และร่วมกันปฏิบัติตามแผน 2) การที่กลุ่มเกษตรกรได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามาเรียนรู้ และร่วมในการคิดหาวิธีในการแก้ไขปัญหา ต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น เพื่อร่วมกันป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองร่วมกัน โดยให้เยาวชนเข้ามาช่วยในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการผลิตข้าวและทราบต้นทุนการผลิต เพื่อพิจารณาปรับลดต้นทุนในส่วนที่สูงลงไป

ในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวคือการทำงานที่เยาวชนในพื้นที่ไม่ได้เสนอปัญหาในส่วนที่เยาวชนคิดว่าสิ่งนั้นเป็นปัญหา และการที่เยาวชนเข้ามาในระยะที่ทีมผู้ใหญ่ได้ดำเนินการไประยะหนึ่งแล้ว ซึ่งหากเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ระยะการสรุปปัญหาเยาวชนจะได้เสนอปัญหาที่เยาวชนคิดว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรในความคิดของเยาวชน และจะได้ร่วมในการวางแผนการทำงานของหมู่บ้านด้วย

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ในส่วนของการสร้างการมีส่วนร่วมนั้นจากแนวคิดของ อคิน (2531) อ้างโดย นิศากร (2530) และบัณฑกร (2533) ที่เห็นว่าประชาชนจะเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ใช่

หน่วยงานภายนอกกำหนดไปแล้วให้ประชาชนเป็นผู้คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนเป็นผู้ที่คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนจากความคิดสร้างสรรค์นั้นประกอบกับความชำนาญ ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ปรีชา (2543) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่มวลชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลายระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและเป้าหมายสูงสุดของสังคม รวมทั้งโอกาสในการกำหนดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน การดำเนินงานในโครงการพัฒนาและการประเมินผลซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาตามแนวทางที่สนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน จากแนวคิดดังกล่าวที่เน้นให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมต้องคิดค้นสิ่งที่จะร่วมกันกันแก้ปัญหาหาขึ้นมาเอง ทั้งเครื่องมือในการแก้ปัญหา รวมถึงการกระบวนการต่างๆ แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และแบบสอบถามจากโปรแกรมท้องถิ่นไทย สาเหตุที่นำเครื่องมือแบบสอบถามทั้ง 2 มาใช้ในงานวิจัยเรื่องนี้ด้วยเหตุว่าผู้วิจัยและเยาวชนได้มีความเห็นร่วมกันว่าข้อมูลต่างๆ ที่จะได้จากการใช้เครื่องมือทั้ง 2 เป็นข้อมูลที่ตรงกับสิ่งที่ทีมวิจัยต้องการและในส่วนขอแบบสอบถามจากโปรแกรมท้องถิ่นนั้นข้อมูลที่เก็บได้สามารถนำไปบันทึกลงโปรแกรมได้เลย ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว ส่วนประเด็นคำถามที่ทีมวิจัยสนใจในประเด็นอื่นๆ ทีมวิจัยได้ใช้โอกาสจากเวทีสัญจรในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และประเด็นอื่นๆ ที่อยู่ในความสนใจของทีมเยาวชนจะได้นำมาปรับเพื่อปรับปรุงเครื่องมือเก็บข้อมูลการทำนาต่อไป

6. แนวคิดและทฤษฎีการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

จากการที่ ฉัตรยาพร และมัทนียา (2545) ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่า หมายถึงกระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ความคิดและความรู้สึกระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ส่งข่าวสาร อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับข่าวสารเพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อกัน และ นรินทร์ชัย (2542) ได้นิยามคำว่า การสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยใช้สื่อหรือช่องทางต่างๆ เพื่อมุ่งหมายโน้มน้าวจิตใจให้เกิดผลในการให้เกิดการรับรู้หรือให้เปลี่ยนทัศนคติ หรือให้เปลี่ยนพฤติกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง และกิดานันท์ (2536) กล่าวว่า การสื่อสาร (Communication) คือกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกลุ่ม โดยใช้สัญลักษณ์ สัญญาณ หรือพฤติกรรมที่เข้าใจกัน ความหมายของการสื่อสารดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทีมวิจัยเยาวชนและ

ทีมวิจัยผู้ใหญ่ได้ว่าการสื่อสารที่จะสมบูรณ์ได้นั้นต้องมีการตอบสนองของผู้รับสารกลับมาซึ่งผู้ส่งสาร กล่าวคือเมื่อเยาวชนได้ถ่ายทอดความคิดต่างๆให้ผู้ใหญ่ได้รับทราบผู้ใหญ่ต้องมีการแสดงความรู้สึกถึงความคิดของเยาวชนกลับมาด้วยเพื่อให้เยาวชนรับทราบข้อมูลของผู้ใหญ่

การประชาสัมพันธ์เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมต่างๆ เพราะการประชาสัมพันธ์จะทำให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลการทำกิจกรรมนั้น เพื่อพิจารณาในการสนับสนุนหรือขัดแย้งต่อกิจกรรมนั้นๆ และการประชาสัมพันธ์นั้นต้องทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ อลิศรา (2544) ที่ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการของสถาบันที่มีการวางแผน มีการกระทำที่ต่อเนื่อง และประพฤติกปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของความจริง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันและกลุ่มประชาชน และสื่อในการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญมากเพราะหากมีการเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งสามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบข้อมูลของงานวิจัยการประชาสัมพันธ์ก็จะประสบผลสำเร็จ โดยวิรัช (2535) ได้กล่าวถึง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานด้านประชาสัมพันธ์ว่าส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับเลือกใช้เครื่องมือและสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมถูกต้องตามลักษณะการใช้สื่อและต้องพิจารณาศึกษาถึงข้อดี/ข้อเสียของเครื่องมือและสื่อแต่ละประเภท รวมทั้งลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ทีมวิจัยพบว่ามีการวิจัยและข้อจำกัดบางประการในการดำเนินงาน ทีมวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การทำงานวิจัยกับเยาวชนควรมีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเยาวชนถึงรายละเอียดของงานวิจัยและสิ่งที่จะได้รับจากการร่วมกิจกรรม เพื่อให้ผู้ปกครองของเยาวชนทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยและเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. เชิญชวนเยาวชนจากทุกกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมทำงานวิจัย และเข้าหาเยาวชนเหล่านั้นเพื่อชักชวนให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน นอกจากนี้การทำงานกับเยาวชนก็ควรเรียนรู้ถึงพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงความขัดแย้งของเยาวชนด้วยเพื่อหาวิธีที่จะทำให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน
3. โจทย์วิจัยควรมาจากสิ่งเยาวชนสนใจ เพื่อให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและมีความรู้สึกอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพราะเป็นสิ่งที่เขาสนใจอยากจะทำ และให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกของกระบวนการทำงาน ตั้งแต่การพิจารณาปัญหา สรุปปัญหา พัฒนาโจทย์ วางแผน

และดำเนินงานตามแผน จนถึงการสรุปผลการทำงาน จะทำให้เขาได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทำงานทั้งหมดอย่างแท้จริง

4. กิจกรรมที่จะทำให้เยาวชนสนใจและเข้าร่วมต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การรวมกลุ่มกันของเยาวชน ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอย่างต่อเนื่องทั้งจากทางหน่วยงานต่างๆ และองค์กรส่วนท้องถิ่น รวมถึงผู้ปกครองของเยาวชนควรมีการสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนและกิจกรรมที่จะทำให้กลุ่มเยาวชนเหล่านี้ได้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มเยาวชนควรมีการถ่ายทอดในลักษณะของพี่ชว่น้องให้เข้ามาร่วมในกลุ่มเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการหายไปของกลุ่ม โดยอาจตั้งกลุ่มเป็นเหมือนกับชมรม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่ม มีการเลือกประธานกลุ่ม มีการประชุมกลุ่มทุกๆ เดือนและมีกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องและมีประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งเพื่อให้เยาวชนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในกิจกรรมที่ขาดความต่อเนื่อง

5. โปรแกรมที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน ควรเป็นโปรแกรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย และเป็นโปรแกรมที่ง่ายต่อการใช้งาน โดยเยาวชนสามารถเรียนรู้ รวมทั้งแก้ไขปัญหา โปรแกรมได้เองเมื่อเกิดปัญหาขึ้นขณะใช้งานได้

6. องค์กรบริหารส่วนตำบล ควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้เยาวชนดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและจัดการวิทยุชุมชนเพื่อเผยแพร่ฐานข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักโดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน การดำเนินงานนั้นเพิ่งเริ่มต้นขึ้น ยังมีงานอีกหลายด้านที่ต้องการผู้เข้ามาศึกษาต่อ ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการศึกษาในประเด็น แนวทางการนำฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักไปใช้เพื่อลดต้นทุนในการทำงาน ต่อไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการหาแนวทางในการใช้แล้ว ยังเป็นการติดตามผลและปรับปรุงฐานข้อมูลการทำงานให้มีข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์ต่อไป

นอกจากนั้นยังมีประเด็นอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเยาวชนที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาต่อไป ได้แก่ การสืบทอดอาชีพการทำงานของเยาวชนว่าจะเป็นอย่างไรมาก และความคิดเห็นของเยาวชนต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนของตนเองจากเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมว่าเป็นอย่างไร ซึ่งน่าจะพัฒนาให้เป็นโจทย์วิจัยต่อเนื่องได้ต่อไป